

Левченко Ю.Г.

Економіка й організація інноваційної діяльності

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до вивчення дисципліни та виконання контрольної роботи для студентів спеціальності 7.050100 «Економіка підприємства» та спеціалізації економіка і право та спеціальності 7.050100 «Фінанси» денної, заочної, другої вищої та скороченої форм навчання.

Анотація. У методичних вказівках наводиться мета і завдання дисципліни, її структура та зміст; запитання для підготовки до заліку та іспиту, завдання до контрольної роботи, приклади вирішення задач та рекомендована література до вивчення дисципліни.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний процес, інноваційна політика, управління інноваціями, технопарк.

Левченко Ю.Г.

Экономика и организация инновационной деятельности

Методические указания к изучению дисциплины и выполнения контрольной работы для студентов специальности 7.050100 «Экономика предприятия» и специализации экономика и право и специальности 7.050100 «Финансы» дневной, заочной, второго высшего и сокращенной формам обучения.

Аннотация. В методических указаниях приводится цель и задачи дисциплины, ее структура и содержание; вопросы для подготовки к зачету и экзамену, задания к контрольной работе, примеры решения задач и рекомендуемая литература к изучению дисциплины.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, инновационный процесс, инновационная политика, управление инновациями, технопарк.

Levchenko G.

Economics and organization of innovation

Guidance for the discipline and control of work for students of specialty 7.050100 «Economy enterprises» and specialization of economics and law and specialty 7.050100 «Finance» full-time, part-time, the second higher and reduced forms of learning.

Summary. In methodological guidance given purpose and objectives of the discipline, its structure and content, questions to prepare for tests and exams, the task to control work, examples of problem solving and recommended literature to the discipline.

Key words: innovation, innovation, innovation process, innovation policy, innovation management, technology park.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Економіка й організація інноваційної діяльності

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до вивчення дисципліни
та виконання контрольної роботи**

для студентів спеціальності 7.050100 „економіка підприємства” та спеціалізації економіка і право та спеціальності 7.050100 „фінанси”

денної, заочної, другої вищої та скороченої форм навчання

Всі цитати, цифровий та фактичний матеріал, бібліографічні відомості перевірені. Написання одиниць відповідає стандартам

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
економіки і права
Протокол №
від . . 05 р.

Підпис(и) автора(ів) _____

“ ___ ” _____ 200__ р.

Підпис завідувача кафедри _____

“ ___ ” _____ 200__ р.

Економіка й організація інноваційної діяльності: Метод. вказівки до вивч. дисц. та викон. контрол. роботи для студ. спец. 7.050100 „економіки підприємства” та спеціалізації „економіка і право”; 7.050100 „фінанси” денної, заочної, другої вищої та скороченої форм навчання / Уклад.: Ю.Г. Левченко. – К.: НУХТ, 2005. – с.

Укладач: **Ю.Г. Левченко**

Відповідальний за випуск: **А.О. Заїнчковський, д-р екон. наук, проф.**

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Економіка й організація інноваційної діяльності» викладається згідно з навчальним планом підготовки студентів. У системі навчальних дисциплін освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста вона доповнює економічні знання, отримані студентами в курсах “економіка підприємства”, „інвестиційна діяльність”, „інноваційний менеджмент”.

Дисципліна «Економіка й організація інноваційної діяльності» формує знання для обґрунтування доцільності здійснення інноваційної діяльності, вибору найбільш оптимальних її форм, знайомить студентів з системою управління інноваційною діяльністю тощо.

Вивчення дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» базується на знаннях отриманих у процесі вивчення дисциплін “Економіка підприємства”, „Інвестиційна діяльність”.

Студенти спеціальності 7.05010 “фінанси” з дисципліни “Економіка й організація інноваційної діяльності” складають залік, а зі спеціальності 7.050100 „економіка підприємства” – іспит.

Предметом дисципліни „Економіка й організація інноваційної діяльності” є вивчення теоретичних основ інноваційної діяльності, ролі інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності сучасного підприємництва, методів здійснення та принципів державного регулювання інноваційної діяльності, етапів планування та управління інноваційними процесами, форм і джерел фінансування, напрямів державної підтримки інноваційної діяльності.

Мета дисципліни – висвітлити основні аспекти інноваційної діяльності, які потрібно знати керівникові та підприємцю у своїй практичній діяльності; засвоїти знання щодо інноваційної спрямованості стратегії й тактики розвитку виробництва, інноваційної політики підприємства; виробити навички обґрунтування ринкових пропозицій для досягнення тактичних і стратегічних цілей.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати основні положення організації, планування та державного регулювання інноваційної діяльності підприємств; структури джерел фінансування, принципів, типів і тактики управління інноваціями на підприємстві; зміст, види і систему показників оцінки ефективності інновацій; законодавчі й нормативні акти, що регламентують інноваційну діяльність в Україні;

вміти оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на інноваційну діяльність підприємства, розробляти стратегію і тактику інноваційної діяльності підприємства; розробляти довгострокові та короткострокові плани інноваційної діяльності, обирати оптимальні варіанти і розраховувати показники ефективності інновацій на підприємстві; орієнтуватися у спеціальній літературі з питань інноваційної діяльності, знаходити шляхи впровадження у своїй діяльності науково обґрунтованих інноваційних проектів.

Вивчаючи курс “Економіка й організація інноваційної діяльності”, необхідно використовувати всі офіційні матеріали з економічних питань, економічні та галузеві журнали, конкретні дані роботи підприємств харчової промисловості.

Структура дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Кількість годин								Форма контролю в семестрі	
			Всього	аудиторних занять			самостійної роботи					
							Індивідуальні завдання (кількість завдань і загальна кількість годин)		Підготовка до аудиторних занять	Залік	Іспит	
				Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи	Курсові проекти (роботи)				Контрольні роботи
7.050100 “Економіка підприємства”												
Денна	IV	VII	81	26	17	-	-	-	-	38		VI
Заочна	IV	VII	81	10	4	-	-	-	1/9	58		VII
Друга вища	V	X	81	8	4	-	-	-	1/9	60		IX
Скорочена	IV	VIII	81	8	4				1/9	60		VII
7.050100 “Фінанси”												
Денна	IV	VII	189	36	18	-	-	-	-	135		VII
Заочна	V	IX	189	16	8	-	-	-	1/9	156		VII
Друга вища	V	X	189	8	4	-	-	-	1/9	168		X
Скорочена			189	8	4				1/9	168		VIII

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні заняття

№ п/п	Тема лекції	Кількість годин за формою навчання							
		денною		заочною		другою вищою		скороченою	
		Ек	Фін	Ек	Фін	Ек	Фін	Ек	Фін
1.	Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	2	4	1	2	1	1	1	1
2.	Сутнісна характеристика інноваційних процесів	2	4	2	2	1	1	1	1
3.	Особливості створення інновацій та формування попиту на них	2	4	1	2	1	1	1	1
4.	Інноваційна політика підприємства	2	4	1	1	0.5	0.5	0.5	0.5
5.	Система управління інноваційними процесами	4	4	1	2	1	1	1	1
6.	Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	4	4	1	2	1	1	1	1
7.	Фінансування інноваційних процесів	4	4	1	2	1	1	1	1
8.	Регулювання та стимулювання інноваційної діяльності	2	4	1	2	1	1	1	1
9.	Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства	4	4	1	1	0.5	0.5	0.5	0.5
	<i>Всього</i>	26	36	10	16	8	8	8	8

Зміст лекцій

Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку

Становлення та розвиток теорії інновацій. Еволюція інноваційної теорії. Визначення інновацій за Й. Шумпетером. Інноваційні теорії економічного розвитку. Теорія „довгих хвиль” М. Кондратьєва. Роль інновацій в еволюції економічної системи.

Місце та роль інновацій у системі господарювання. Вплив інноваційних процесів на розвиток виробництва. Зарубіжний досвід упровадження інновацій.

Сучасні світові тенденції розвитку інновацій. Особливості інноваційних процесів в умовах ринкової економіки. Наукомісткість сучасного виробництва.

Література: 1, 7, 8, 10, 11, 12, 13.

Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів

Сутність сфери інноваційної діяльності. Поняття нововведення, інновації, інноваційною процесу. Сфера інноваційної діяльності. Основні етапи (наука, дослідження, розроблення, виробництво, використання) та стадії (наука – техніка – виробництво) інноваційного процесу. Моделі інноваційного процесу. Взаємозв'язок окремих видів інноваційних процесів.

Система класифікації інновацій. Типи інновацій: товарна, ринкова, маркетингова, економічна, правова, технологічна, управлінська, соціальна, екологічна.

Життєвий цикл інновацій. Циклічна концепція розвитку інновацій. Поняття інноваційного циклу. Фази життєвого циклу інновацій. Інноваційний ланцюг. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на життєвий цикл інновацій.

Література: 1, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 20.

Тема 3. Особливості створення інновацій та формування попиту на них

Сутність попиту на інновації та засоби його відображення. Попит як один з чинників формування інновацій. Напрями аналізу попиту. Закон попиту. Табличне, графічне та аналітичне зображення попиту.

Умови, за яких інновація стає товаром. Формування попиту на інновації. Засоби ідентифікації продукції. Три групи нового товару. Інноваційна продукція. Система планування та організація створення нового товару (роботи, послуги). Етапи планування. Генерація ідей. Перевірка концепції. Пробний маркетинг.

Чинники попиту на інновації. Види попиту. Особливості чинників попиту на нововведення. Внутрішні чинники попиту. Зовнішні чинники попиту. Види попиту (потенційний, негативний, прихований, повноцінний, нерегулярний та ін.). Вплив чинників на зміну попиту на нову продукцію.

Література: 7, 8, 11, 12.

Тема 4. Інноваційна політика підприємства

Сутність та складові елементи інноваційної політики підприємства. Змістовна характеристика інноваційної політики. Місце інноваційної політики підприємства в загальній стратегії розвитку. Складові елементи інноваційної політики підприємства. Чинники впливу на формування інноваційної політики підприємства.

Розроблення інноваційної стратегії. Зв'язок інноваційної стратегії підприємства з загальною стратегією розвитку. Принципи її формування та впровадження. Стратегічний план підприємства, його розділи. Елементи стратегічного вибору: генеральна мета, основні цілі, стратегії, завдання і програми.

Види інноваційних стратегій та їх співвідношення. Наступальна, захисна, імітаційна, залежна, традиційна, «за нагодою» стратегії та їх сутність. Співвідношення різних типів інноваційних стратегій. Процес впровадження інноваційних стратегій. Умови та методи реалізації стратегій.

Література: 1, 2, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 17.

Тема 5. Система управління інноваційними процесами

Особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами інноваційної діяльності. Функції управління інноваційною діяльністю. Організація управління інноваційною діяльністю. Особливості організації управління дослідженнями, розробками та впровадженням інновацій.

Ключові аспекти оперативного менеджменту. Сутність оперативного менеджменту інноваційної діяльності та її контролю. Проблеми та

завдання оперативного менеджменту на всіх стадіях життєвого циклу інновацій. Інформаційна база та її ефективне використання.

Основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Роль організаційних структур в управлінні інноваційними процесами. Особливості організаційних структур управління інноваційною діяльністю (лінійно-функціональні, матричні, дивізійні, штабні). Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Обґрунтування вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю на стадіях життєвого циклу інновацій.

Література: 1, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 20.

Тема 6. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій

Наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій. Взаємодія наук (фундаментальні, прикладні) у процесі створення інновацій. Класифікаційна схема наукового забезпечення інновацій. Форми організації наукової діяльності (академічна, вузівська, галузева, заводська, комерційна наука).

Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Інноваційне підприємство як суб'єкт господарювання. Інституційні форми інноваційного підприємства. Специфіка венчурного бізнесу. Інноваційні підприємства в Україні.

Організаційні форми інтеграції науки та виробництва. Зв'язок інновацій, досліджень та виробництва. Формування та функціонування організаційних структур підтримання інноваційного підприємництва: бізнес-інкубатори, технопарки, технополіси, регіональні науково-технологічні центри.

Література: 1, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 17, 18, 20.

Тема 7. Фінансування інноваційних процесів

Цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності. Стратегія фінансування інноваційної діяльності. Методологічні принципи та

складові елементи фінансової стратегії підприємства щодо фінансування інноваційних процесів.

Види фінансування інноваційних процесів. Характеристика різних видів фінансування інноваційних процесів. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Обґрунтування конкретних джерел фінансування інноваційних процесів та врахування ризиків, які можуть виникнути під час фінансування.

Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу. Причини виникнення та використання ризикового (венчурного) фінансування. Переваги та недоліки венчурного фінансування.

Лізингове фінансування та його особливості. Необхідність лізингового фінансування інноваційної діяльності. Функції лізингу. Об'єкти лізингу. Види лізингу. Переваги та недоліки лізингового фінансування. Склад лізингових платежів.

Інноваційний проект як об'єкт фінансування. Критерії та умови оцінювання інноваційного проекту. Класифікація інноваційних проектів. Оцінювання інноваційного проекту. Обґрунтування бізнес-плану інноваційного проекту. Стратегія фінансування інноваційного проекту.

Література: 1, 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14.

Тема 8. Регулювання та стимулювання інноваційної діяльності

Інновації як об'єкт державної політики. Необхідність державної підтримки. Особливості економічної політики щодо інновацій. Державна інноваційна політика України.

Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності. Мікроекономічні причини необхідності державної підтримки інноваторів. Класифікація інструментів державної підтримки інновацій. Політика оподаткування інноваторів. Прискорена амортизація як метод регулювання оновлення виробництва. Сфери застосування державного впливу на

інноваційні процеси. Прямі та непрямі методи сприяння розвитку інноваційної діяльності з боку держави. Підтримка державою малого бізнесу як чинник інноваційної політики.

Внутрішнє регулювання та стимулювання інноваційної діяльності. Регулювання та стимулювання інноваційної діяльності на рівні підприємства. Прямі та опосередковані методи стимулювання інноваційної діяльності. Система регулювання інноваційної діяльності. Форми і методи її організації.

Правові аспекти охорони інтелектуальної власності. Теоретичні передумови авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Види і типи об'єктів інтелектуальної власності. Промислова власність. Об'єкти промислової власності. Патент як засіб охорони об'єктів промислової власності.

Література: 1, 8, 10, 11, 12, 13, 14.

Тема 9. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства

Принципи оцінювання і показники ефективності інноваційної діяльності. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів: інтегральний показник ефективності, розрахований на основі чистої теперішньої (дисконтованої) вартості; індекс рентабельності інвестицій, внутрішня нора рентабельності (доходності); термін окупності; точка беззбитковості проекту.

Оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат. Оцінювання ефективності придбання і продажу ліцензій.

Економічне оцінювання соціальних результатів інноваційної діяльності. Ефективність соціально-цільової спрямованості проекту, ефективність соціальних результатів інноваційного проекту.

Література: 1, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 19.

2.2. Практичні (семінарські) заняття

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин за формою навчання							
		денною		заочною		другою вищою		скороченою	
		Ек	Фін	Ек	Фін	Ек	Фін	Ек	Фін
1.	Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	1	2	0,25	0,5	0,25	0,25	0,25	0,25
2.	Сутнісна характеристика інноваційних процесів	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
3.	Особливості створення інновацій та формування попиту на них	2	2	0,5	1	0,5	0,5	0,5	0,5
4.	Інноваційна політика підприємства	2	2	0,5	1	0,5	0,5	0,5	0,5
5.	Система управління інноваційними процесами	2	2	0,5	1	0,5	0,5	0,5	0,5
6.	Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	2	2	0,5	1	0,5	0,5	0,5	0,5
7.	Фінансування інноваційних процесів	2	2	0,5	1	0,5	0,5	0,5	0,5
8.	Регулювання та стимулювання інноваційної діяльності	2	2	0,5	1	0,5	0,5	0,5	0,5
9.	Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства	2	2	0,25	1	0,25	0,25	0,25	0,25
	<i>Всього</i>	17	18	4	8	4	4	4	4

3. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ ТА ІСПИТУ

1. Сутність, об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності.
2. Сутність інноваційного процесу та його форми.
3. Етапи та стадії інноваційного процесу.
4. Класифікація інноваційного процесу.
5. Життєвий цикл інновацій.
6. Теорія циклічних криз К. Маркса.
7. Теорія довгих хвиль М. Кондратьєва.

8. Теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера.
9. Інноваційний тип розвитку як мета економічної політики держави.
10. Умови виникнення попиту на інновації.
11. Особливості вивчення попиту.
12. Процес створення нового продукту.
13. Види попиту на інновацію.
14. Внутрішні чинники впливу на попит.
15. Зовнішні чинники впливу на попит.
16. Сутність і завдання інноваційної політики підприємства.
17. Принципи формування інноваційної політики підприємства.
18. Складові інноваційної політики підприємства.
19. Техніко-технологічна база підприємства: сутність, оцінка та напрями розвитку.
20. Шляхи удосконалення техніко-технологічної бази підприємства.
21. Технологічна підготовка виробництва (ТПВ).
22. Поняття та завдання управління інноваційними процесами.
23. Стратегічне управління інноваційною діяльністю.
24. Стратегічне планування інноваційної діяльності
25. Розроблення концепції інноваційної стратегії.
26. Оперативне управління інноваційною діяльністю.
27. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю.
28. Сфера інноваційної діяльності.
29. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності.
30. Венчурні фірми.
31. Створення і функціонування венчурної фірми.
32. Регіональні науково-технологічні центри. (РНТЦ).

33. Бізнес-інкубатор.
34. Створення і діяльність технопарків.
35. Технополіс.
36. Охарактеризуйте завдання різних форм міжфірмової науково-технічної кооперації в інноваційних процесах.
37. Завдання системи фінансування інноваційної діяльності.
38. Види і джерела фінансування інноваційної діяльності.
39. Обґрунтування джерел фінансування інноваційної діяльності і вибір інвестора.
40. Фінансування інноваційної діяльності венчурних капіталом.
41. Форми та особливості лізингового фінансування.
42. Фінансування інноваційних проектів.
43. Принципи оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства.
44. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів.
45. Оцінювання економічної ефективності інновацій спрямованих на зниження рівня виробничих витрат.
46. Сутність і завдання державної інноваційної політики.
47. Методи й інструменти державного регулювання інноваційної діяльності.
48. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності.
49. Передавання права на об'єкти промислової власності.
50. Франчайзинг.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти заочної, другої вищої та скороченої форм навчання виконують контрольну роботу, яка складається з двох теоретичних питань та однієї задачі.

Написання контрольної роботи студентами є складовою навчального процесу заочної, другої вищої та скороченої форм навчання.

Мета написання контрольної роботи полягає в закріпленні і поглибленні теоретичних знань, здобутих у процесі вивчення курсу, набуті студентами вміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою і статистичними матеріалами.

Під час написання роботи студенти повинні вивчити законодавчі акти, літературні джерела, у яких розглядаються питання обраної теми, зробити узагальнення і висновки.

Загальні вимоги до контрольних робіт. У роботі студент зобов'язаний розкрити зміст обраної теми, показати знання літературних джерел і нормативних актів.

Зміст контрольної роботи має відповідати сучасному рівню розвитку економічної науки. Особливу увагу необхідно звернути на використання матеріалу, що характеризує роботу конкретних інноваційних структур. Необхідно показати вміння порівнювати різні підходи до вирішення тих або інших проблем, самостійно робити висновки на підставі досліджуваної літератури, зібраного, опрацьованого й узагальненого матеріалу.

Обсяг контрольної роботи – 20-25 сторінок (у тому числі схеми, діаграми, графіки).

Варіанти контрольної роботи студенти обирають з табл. 1.

Таблиця 1. Дані для вибору варіанта контрольної роботи

Літера, з якої починається прізвище студента	Номери теоретичного питання		Номер варіанта задачі
Б	1	29	7
Л	2	25	12
Т	3	37	5
А	4	41	4
Є, П	5	22	1
Я, Щ	6	30	6

У, Х	7	40	8
К, Й	8	26	3
Ш, Ч	9	38	11
І, Ц	10	34	2
З, Е	11	42	9
Д	12	27	8
В	13	24	3
М	14	36	10
Н	15	32	5
Г	16	28	12
Ж	17	32	11
Р	18	33	9
С	19	31	7
Ю,Ф	20	39	1
О	21	35	4

Теоретичні питання для контрольної роботи

1. Поняття „інновація” та їх класифікація. (Й 23-29; В. 114-120; К 10-13, 116-127)
2. Життєвий цикл інновацій. (Й 29-38; К 83-85;)
3. Сутність інноваційного процесу. Етапи, стадії і моделі інноваційного процесу. (В 121-127; Й 14-23;)
4. Сутність, завдання, об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності (Й 8-13; К 23-27)
5. Суть інноваційних проектів та їх зміст (Ш 249-257)
6. Сутність, принципи, мета і завдання системи фінансування інноваційної діяльності (Й 218-222; В 389-397)
7. Види та джерела фінансування інноваційної діяльності (Й 222-229)
8. Фінансування інноваційних проектів (Й 247-258)
9. Інноваційного процес: поняття, сутність, зміст, форми (види). (К 67-74)
10. Державне регулювання інноваційної діяльності (В 511-524)
11. Роль держави у створенні механізму регулювання інноваційного процесу та інноваційної діяльності. (К.129-135)
12. Сутність та діяльність венчурних фірм (К 393-398; Й 237-242)
13. Організаційні структури підтримання інноваційного підприємництва (бізнес-інкубатор) (Й 194-200; К 388-391)
14. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва (регіональні науково-технологічні центри РНТЦ, технопарки, технополіси) (Й 194-200; К 371-388)

15. Світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування технопарків, технополісів та бізнес-інкубаторів (В 331-361)
16. Створення і функціонування технопарків та бізнес-інкубаторів (В 463-469)
17. Умови виникнення попиту на інновації (Й 72-78)
18. Основні підходи до створення й стимулювання попиту на інновації та особливості їх застосування. (В 148-162)
19. Види попиту на інновації та чинники, що впливають на їх. (Й 92-96)
20. Процес розроблення нового продукту (К 289-315)
21. Планування інновацій на підприємстві (В 234-240; Ш 228-240)
22. Управління інноваційними процесами на засадах маркетингу (В 262-278)
23. Інноваційна діяльність, як об'єкт управління (Й. 138-145)
24. Оперативне та стратегічне управління інноваційною діяльністю (Й 157-165; В 234-240; Й.141-145)
25. Методи управління вибором інноваційних стратегій (В 293-306)
26. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю (Й 165-182)
27. Сутність і завдання інноваційної політики підприємства (Й 98-104)
28. Складові інноваційної політики підприємства (Й 109-114)
29. Механізм формування інноваційної політики підприємства (В 190-201)
30. Розроблення і обґрунтування інноваційної стратегії (К 274-289)
31. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності (фірми, орієнтовані на життєвий цикл продукту) (Й 188-194)
32. Поняття та особливості інноваційної стратегії (К 260-265)
33. Типи (види) інноваційних стратегій (К 266-274)
34. Фінансування інноваційної діяльності венчурним капіталом (Й 235-242)
35. Форми та особливості лізингового фінансування інноваційної діяльності (Й 242-247)
36. Прогнозування інновацій та його роль у діяльності організації (Ш 213-220)
37. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності (Й 328-334)
38. Ефективність витрат на інноваційну діяльність (Ш 375-383)
39. Інноваційний потенціал та його оцінка (К 243-254; Й 114-118)
40. Передавання права на об'єкти промислової власності (Й 335-342)

- 41.Інтелектуальна власність та її захист (В 777-797)
 42.Основні показники оцінки ефективності інноваційних проектів (В 617-628; Й 286-294)

Задачі

Задача 1

Розроблені три варіанти винаходу на технологію виробництва виробу. За даними таблиці розрахувати найбільш ефективний варіант.

Показники	Варіанти		
	1	2	3
Інвестиції, млн. грн.	23000	28100	21200
Витрати виробництва на один виріб, тис. грн.	14100	15200	14200
Річний обсяг виробництва тис. штук	700	1100	2500

Задача 2

Запропоновано до впровадження три технології. Визначити, яка з них найбільш рентабельна. Дані для розрахунку наведені в таблиці

Варіант технології	Інвестиції	Прогнозований дохід
1	480	620
2	790	1010
3	1190	1420

Задача 3

У виробництво впроваджується нова лінія по розливу пива. Визначити економічний ефект від використання даної лінії із врахуванням фактору часу, а також питомі витрати

Показники	Значення показників за роками розрахункового періоду					
	1	2	3	4	5	6

Результати (P) грн.	14260	15812	16662	18750	26250	28750
Витрати (B) грн.	996	4233	10213	18140	18396	20148
Коефіцієнт дисконтування при ставці 10%	0,9091	0,8264	0,7513	0,683	0,6209	0,5645

Задача 4

Обґрунтувати доцільність впровадження контрольного автомату з програмним управлінням для перевірки трансформаторів, якщо відомо, що продуктивність нової установки 150 тис. шт. / рік, замість продуктивності діючої 80 тис. шт. / рік. Вартість установки зростає з 42 тис грн. до 83 тис. грн. Витрати на повну перевірку трансформатора знизяться з 5,8 коп. / шт. до 5,1 коп. / шт.

Задача 5

Обґрунтувати доцільність впровадження нової пакувальної машини для хліба, якщо відомо, що продуктивність нової установки 165 тис. шт. / рік, замість продуктивності діючої 55 тис. шт. / рік. Вартість установки зростає з 21,5 тис грн. до 30,2 тис. грн. Витрати знизяться з 3,55 коп. / шт. до 0,83 коп. / шт.

Задача 6

Визначити річний економічний ефект і термін окупності витрат на проведення спеціалізації виробництва, якщо собівартість виробу знизилася з 545 до 520 грн./шт., при цьому транспортні витрати зросли з 15 до 33 грн./шт. Капітальні вкладення до спеціалізації становили 110 млн. грн., а після спеціалізації – 260 млн. грн. Обсяг випуску продукції спеціалізованого підприємства 6 млн. шт./ рік, $E_n = 0,15$

Задача 7

Визначити термін окупності витрат на проведення організаційно-технічних заходів і розмір економії до кінця року, якщо відомо, що витрати становлять 2490 грн., заходи впроваджуються з 1 травня поточного року; фактичний обсяг продукції у поточному році дорівнюватиме 300 од. замість запланованого 350 од. В результаті впровадження розробленого заходу собівартість одиниці виробу

знизилась з 160 до 140 грн.

Задача 8

Визначити умовно річну економію з моменту впровадження нової автоматичної лінії та економію до кінця року на основі таких даних. До запуску нової лінії собівартість виробу становила 45 грн., а після запуску витрати знизилися до 25 грн. Автоматичну лінію було запущено з 1 червня. Виробнича програма на рік 250 тис. виробів.

Задача 9

Визначити ефективніший варіант капітальних вкладень між новим будівництвом і реконструкцією, якщо витрати на нове будівництво становитимуть 15 млн. грн., а на реконструкцію – 11 млн. грн. При цьому собівартість одиниці продукції на реконструйованому підприємстві – 170 грн., а обсяг випуску – 9 тис. шт. Собівартість одиниці продукції на новому підприємстві – 130 грн., а обсяг випуску – 7 тис. шт. Собівартість одиниці продукції на діючому підприємстві 200 грн., а обсяг випуску – 3 тис. шт.

Задача 10

Вибрати кращий з двох варіантів капіталовкладень на удосконалення технології виробництва 1000 виробів та обґрунтувати доцільність її проведення за даними таблиці, якщо $E_n = 0,15$

Таблиця

Показники	Діючий варіант	Варіанти	
Собівартість одиниці продукції, грн. / шт..	2200	2500	1900
Капітальні вкладення, млн. грн.	3,5	3,0	4,0

Задача 11

Річний випуск продукції підприємства – 20 тис. одиниць. Внаслідок реалізації інновації собівартість одиниці продукції зменшилася на 4,8 грн.

Капіталовкладення на інновацію складають 12900 грн. До впровадження заходів сума капіталовкладень для забезпечення випуску річного обсягу продукції становила 443 тис. грн. Визначити умовно-річну економію, річний економічний ефект і економію до кінця року, якщо врахувати, що реалізація заходів планується з 1 лютого.

Задача 12

Є три варіанти технології виготовлення виробів. За даними таблиці розрахувати найефективніший варіант.

Таблиця

Показники	Варіанти		
	1	2	3
Інвестиції, тис. грн.	370	400	340
Витрати на виготовлення одного виробу, грн.	4,80	4,60	4,90
Річний обсяг виробництва, тис. штук	75	110	80

Формули для вирішення задач

Формула приведених витрат:

$$Bi = Ci + En \times Ki, \quad (1.1)$$

де Bi – приведені витрати;

Ci – витрати виробництва (собівартість варіанта);

En – нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень, $En = 0,15$;

Ki – інвестиції по даному варіанту.

Формула приведених витрат на одиницю виробу:

$$Biod = \frac{Bi}{Qi}, \quad (1.2)$$

де Bi – приведені витрати, розраховані за формулою (1.1)

Qi – обсяг виробництва.

Індекс рентабельності:

$$i_{рен.} = \frac{Дm}{Km} \times 100\% \quad (1.3)$$

де $Дm$ – прогнозований дохід;

Km – інвестиції.

Економічний ефект:

$$E_{\phi} = \sum P\alpha - \sum B\alpha, \quad (1.4)$$

де $\sum P\alpha$ - сума дисконтованих результатів;

$\sum B\alpha$ - сума дисконтованих витрат.

Питомі витрати:

$$K_{лит.} = \frac{\sum B\alpha}{\sum P\alpha} \quad (1.5)$$

Річний економічний ефект:

$$E_{р.ч} = (B_{д} - B_{н})N, \quad (1.6)$$

$B_{д}, B_{н}$ – приведені витрати за діючим та новим варіантами,

розраховані за формулою (1.2)

Річний економічний ефект від підвищення продуктивності нової техніки:

$$E_{р.пр} = \left(B_{а} \frac{П_{н}}{П_{а}} - B_{н} \right) П_{н}, \quad (1.7)$$

де $B_{а}, B_{н}$ - витрати на випуск одиниці продукції за допомогою відповідно аналога і нової техніки;

$П_{а}, П_{н}$ - продуктивність відповідно аналогічної і нової техніки;

$\frac{П_{н}}{П_{а}}$ - коефіцієнт збільшення продуктивності.

$$Ток = \frac{K_2 - K_1}{E_{р.пр}},$$

K_2, K_1 – капітальні вкладення відповідно нової та аналогічної установки.

Нормативний термін окупності $T_n = 6,7$;

Нормативний коефіцієнт економічної ефективності $E_n = 0,15$.

Річний економічний ефект від спеціалізації виробництва

$$E_{p.c} = [(C_1 + T_1) - (C_2 + T_2)]N_2, \quad (1.8)$$

де C_1, C_2 – собівартість одиниці продукції відповідно при неспеціалізованому і спеціалізованому виробництві;

T_1, T_2 – транспортні витрати на випуск і доставку продукції відповідно при неспеціалізованому і спеціалізованому підприємстві виробництві;

N_2 – річний обсяг випуску продукції при спеціалізованому виробництві.

Термін окупності додаткових капіталовкладень

$$T_{ок} = \frac{K_2 - K_1}{E_{p.c}}, \quad (1.9)$$

де K_2, K_1 – капітальні вкладення при новій і діючій технології виробництва;

$E_{p.c}$ – річний економічний ефект, розрахований за формулою (1.6)

Термін окупності додаткових капіталовкладень на спеціалізацію виробництва

$$T_{ок} = \frac{K_2 - K_1}{E_{p.c.}} \quad (1.10)$$

Умовно-річна економія від впровадження організаційних нововведень

$$E_{y.p} = (C_1 - C_2)N_2, \quad (1.11)$$

де C_1, C_2 – собівартість одиниці продукції відповідно при старій і новій організації виробництві;

N_2 – річний обсяг випуску продукції при новій організації виробництва.

Економія до кінця року:

$$а) E_{к.p} = (C_1 - C_2)N_2 \frac{K}{12}; \quad (1.12)$$

$$б) E_{к.p} = E_{y.p} \frac{K}{12}, \quad (1.13)$$

де K - кількість місяців з моменту впровадження нововведення до кінця року.

Коефіцієнт економічної ефективності реконструкції

$$E_{рек} = \frac{C_p N_p - (C_d N_d + C_n N_n)}{K_n - K_p}, \quad (1.14)$$

де C_p, C_d, C_n - собівартість одиниці продукції відповідно на реконструйованому, діючому і новому підприємствах;

N_p, N_d, N_n - річний обсяг випуску продукції відповідно на реконструйованому, діючому і новому підприємствах;

Якщо $E_{рек} < E_n$, то реконструкція ефективна, а якщо $E_{рек} > E_n$ – ефективнішими є нове будівництво.

Рекомендована література

ОСНОВНА

1. Закон України „Про інноваційну діяльність” від 7.03.2002.
2. Закон України “Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності”// Офіційний вісник України, 1998.- № 15.
3. Закон України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”// Офіційний вісник України, 1998.- № 7.
4. Закон України “Про охорону прав на промислові зразки”. //Офіційний вісник України, 1998.- № 7.
5. Закон України “Про лізинг”. // Баланс.-1998.-№3 (180).
6. Закон України “Про інвестиційну діяльність” //Відомості Верховної Ради України. – 1992 р. - № 10.
7. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент. Навчальний посібник. За редакцією В.О Василенко. — Київ: ЦУЛ. Фенікс, 2003. — 440с.
8. Економіка й організація інноваційної діяльності: Підручник/ Під ред. О.І. Волкова, М.П. Денисенка. К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 960 с.
9. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навч. посібник. – Суми: ВТД „Універсальна книга”, 2003 – 278 с.
10. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
11. М.А. Йохна, В.В. Стадник / Економіка і організація інноваційної діяльності. Навч. посіб. – Київ 2005. – 400 с.
12. Покропивний С.Ф., Новак А.П. Економіка та організація інноваційної діяльності. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2002. – 109 с.

13. Сухоруков А.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Інститут муніципального менеджменту та бізнесу. — К., 2001. — 184с.
14. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Мозіль О.І. Ткачук І.Г. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. — Київ: "Центр навчальної літератури", 2004. — 128 с.

ДОДАТКОВА

15. Кардаш В.Я., Павленко І.А., Шафа люк О.К. Товарна інноваційна політика: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — 266 с.
16. Ланко О.Н. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. — К.: ІЕП НАНУ, 1999. — 316 с.
17. Морозов Ю.П. Инновационный менеджмент: Учеб. Пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 446 с.
18. Основы инновационного менеджмента/ Под ред. П.Н.Завлина и др. — М.: Экономика, 2000. — 614 с.
19. Покропивний С.Ф., Новак А.П. Ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності: Зб. навч.-метод. Матеріалів. — К.: КНЕУ, 1997. — 216 с.
20. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент// Учебник для вузов — М.:2002. — 560 с.

Навчальне видання

Економіка організація інноваційної діяльності

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до вивчення дисципліни
та виконання контрольної роботи
для студентів спеціальності
7.050100 „економіка підприємства”, 7.050100 „фінанси”
денної, заочної, другої вищої та скороченої форм навчання

Укладач: Левченко Юлія Григорівна

Редактор Т.П. Хоменко
Комп'ютерна верстка

Підп. до друку 00.00.05 р.Обл. – вид. арк.. Наклад 250 пр.
Вид. № 186/04. Безплатно. Зам. №
РВЦ НУХТ. 01033 Київ – 33, вул. Володимирська, 68